

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period
22. - 28. oktobar 2016. godine

Bilten broj 44/2016

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	4
Može li put da se otvori "nesvečano"	4
Biro za koordinaciju rada službi bezbednosti i borba protiv korupcije, ponovo.....	4
Otvorenost budžeta Srbije	6
Konferencije	7
Povećanje transparentnosti u radu vlasti u Vranju, Bujanovcu i Preševu	7
Mediji	10
Spreman novi Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije	10

Aktivnosti

Za nama je nedelja ispunjena brojnim aktivnostima. Učestvovali smo, ili organizovali, nekoliko sastanaka, panela, okruglih stolova.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić učestvovao je 24. i 25. oktobra na sastanku stručnjaka u oblasti borbe protiv korupcije koji je u Beču organizovao OEBS. Nenadić je predstavio relevantne propise o javnim nabavkama u Srbiji, glavne rezultate i probleme u njihovoj primeni. Posebno je ukazao na antikorupcijske odredbe koje su u Zakon o javnim nabavkama unete 2012, na značaj koji se uređivanju javnih nabavki pridaje u borbi protiv korupcije u Srbiji od 2002. do danas, na uticaj evropskih integracija na reforme u ovoj oblasti i na konkretna iskustva TS i civilnog društva u monitoringu javnih nabavki. U diskusiji je bilo reči o (ne)transparentnosti izvršenja ugovora o javnim nabavkama, o diskrecionom odlučivanju kao o glavnom problemu kod planiranja javnih nabavki, o uticaju novih direktiva na sprovođenje javnih nabavki o problemima sa kojima se susreću naručioci i kontrolni organi kod javnih nabavki.

Na konferenciji je bilo reči i o mnogim drugim pitanjima za borbu protiv korupcije, uključujući finansiranje političkih stranaka i izbornih kampanja, kontrolu imovine i prihoda javnih funkcionera, sprečavanje pranja novca i otkrivanju korupcije generalno. Pored predstavnika državnih organa iz zemalja Balkana, u radu konferencije su učestvovali brojni eksperti međunarodnih organizacija, među kojima su Marcin Walecki (OSCE/ODIHR), Drago Kos (OECD), Margarete Hofmann (OLAF), Cobus de Swardt (Transparency International), Martin Kreutner (IACA) i Magnus Ohman (IFES).

TS je u protekloj sedmici, 27. oktobra, organizovala i drugi okrugli sto sa predstavnicima opština, u okviru projekta povećanja transparentnosti lokalnih samouprava koji je podržala Misija OEBS-a. U Vranju smo razgovarali sa predstavnicima grada domaćina, kao i Bujanovca i Preševa. O sastanku detaljnije u Biltenu, u rubrici "Konferencije".

Predstavnik TS Rade Đurić učestvovao je 25. oktobra na seminaru koji je organizovao sprovodi Centar za istraživačko novinarstvo Srbije. Đurić je na Kopaoniku održao predavanje novinarima u vezi sa korupcijom u javnim nabavkama i potencijalima za istraživanja za novinare istraživače. Cilj je bio da se prenese bogato iskustvo u vezi sa istragama o slučajevima javnih nabavki. Đurić je ukazao na ključne tačke u svakom postupku kod kojih postoji mogućnost da se uoči nezakonito i diskriminatorско postupanje. Polaznici su imali priliku da čuju puno praktičnih primera, a posebno su prikazani neki od najzanimljivijih nezakonitih postupaka u čijem rešavanju su učestvovali i saradnici TS.

U sredu 26. oktobra, portal Pištaljka organizovao je konferenciju o zaštiti uzbunjivača na kojoj je učestvovao i programski direktor TS Nemanja Nenadić.

U okviru projekta "Antikorupcijsko savetovalište" (ALAC) koji sprovodi naša organizacija uz podršku Delegacije EU u Srbiji, u Nišu je Rade Đurić učestvovao na konferenciji koju je održao jedan od partnera na projektu, organizacija NIIT iz Niša. Prikazani su rezultati dvogodišnjeg rada, izneti najzanimljiviji, uspešni i neuspešni slučajevi, inicijative koje su već upućene u cilju rešavanja sistemskih problema, ali i predlozi za buduće akcije u vezi sa različitim problemima vezanim za korupciju na koje se najčešće žale nezadovoljni građani. Posebno su naglašeni problemi u zdravstvu, zaštita uzbunjivača, javne nabavke i pristup informacijama od javnog značaja.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić u sredu, 26. oktobra, govorio je na panel diskusiji na štandu EU na Sajmu knjiga „Za jači glas građana: Podrška EU civilnom društvu Srbije“. On je ukazao da je prednost saradnje sa EU mogućnost da se finansiraju dugoročnija istraživanja i da EU integracije ojačavaju civilno društvo koje vrši pritisak na politiku da se bori protiv korupcije. Zahvaljući evrointegracijama nametnute su neke teme koje su značajne za vladavinu prava.

Tokom protekle sedmice aktivno je bilo i naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC). Primilo je 16 poziva na telefon 0800 081 081 a još 16 slučajeva otvoreno je na osnovu informacija dobijenih na mejl ts@transparentnost.org.rs, poštom, preko Facebooka, ličnim kontaktima, sa interneta ili iz pres klipinga. U protekloj sedmici objavljena su čak 64 vesti i priloga o aktivnostima Transparentnosti Srbija ili vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika naše organizacije.

Na našoj [Facebook stranici](#) objavili smo ove nedelje šest tekstova, komentara i linkova u vezi sa korupcijskim i antikorupcijskim temama i aktuelnostima, a na internet sajtu osam tekstova, izveštaja i dokumenata. Na [Twitter stranici](#) imamo 5900 pratilaca.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Može li put da se otvori "nesvečano"

27. oktobar 2016.

Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture se ne može poreći transparentnost. U poslednjem saopštenju, od 26.10.2016. Ministarstvo je obznanilo da je izgradnja 40 km auto-puta Ljig-Preljina završena, uključujući i popravku betonske podloge u tunelima, ali da će deonica biti svečano otvorena odmah nakon samita šefova Vlada Kine i 16 zemalja centralne i istočne Evrope u Rigi, koji se završava 6. novembra. Dalje se, pored obaveza "najviših srpskih zvaničnika" pominje kao mogući razlog odlaganja i "prisustvo gostiju iz Azerbejdžana" (bez navođenja da li su i oni takođe na istom samitu u Rigi). Kao dodatno opravdanje za ovo odlaganje se objašnjava veliki značaj samita za dogovaranje drugih poslova. goo.gl/mBqBUq

Šta je ovde pogrešno? Državni putevi bi trebalo da služe građanima i privredi. Oni takođe mogu donositi profit i državi, ako je promet veliki a naplata putarine dobra. Praksa odstupa od ove zdravorazumske logike, pa se tako svakovrsni veliki infrastrukturni projekti (a u njihovom odsustvu i bilo šta što može da posluži za slikanje) često stavljaju u funkciju izbornih kampanja

http://www.transparentnost.org.rs/.../Funkcionerska_kampanja... Srećom, u ovom slučaju, zvanični početak sledeće izborne kampanja je još daleko, i put će biti pušten u rad pre nego što se približe raspisivanje sledećih (predsedničkih) izbora.

I kada se prihvati kao neumitna činjenica da se zbog promocije naših (ili možda

azerbejdžanskih) državnih funkcionera mora čekati na "svečano otvaranje puta", treba videti da li postoji način da se olakša život onima koji putuju kroz zapadnu Srbiju u narednih desetak dana. Za početak, tih 40 km puta bi mogli da se otvore na neki nesvečani način, dolaskom na posao radnika na naplatnoj rampi. Puštanje u rad pre svečanog otvaranja bi svakako bila bolja opcija od svečanog otvaranja bez puštanja u rad, čega smo se takođe nagledali u bližoj i daljoj prošlosti.

Biro za koordinaciju rada službi bezbednosti i borba protiv korupcije, ponovo

25. oktobar 2016.

Više puta smo pisali o tome da je upitno koju ulogu bi mogao da ima Biro za koordinaciju rada službi bezbednosti u borbi protiv korupcije, generalno. Ta uloga se može prepoznati jedino u slučajevima kada službe bezbednosti utvrde da je cilj korupcije bio da se utiče na neke od odluka koje se tiču bezbednosti države i građana. U više navrata, naročito tokom 2012. i 2013. građani Srbije su mogli da čuju priče o

tome da se na sednicama Biroa razmatraju izveštaji o istragama slučajeva privatizacija i zloupotreba u privrednoj sferi. Poseban ton tim saopštenjima davala je okolnost da se na čelu Biroa nalazio najmoćniji političar u zemlji, a da su među optuženima bili i neki od njegovih političkih protivnika.

Šta se promenilo? Na konferenciji Vlade Srbije od 24. oktobra 2016, predsednik Vlade, Aleksandar Vučić (u tom svojstvu), koji je i dalje na čelu Biroa, [izjavio](#) je da je „zadovoljan rezultatima borbe protiv kriminala i korupcije u poslednja tri meseca“. Kako ističe [Vlada u saopštenju](#) „premijer je takođe preneo da su nadležni organi ustanovili povećano dejstvo, kao i broj pripadnika stranih obaveštajnih agencija na teritoriji Srbije. Naši nadležni organi su, kako je naveo, u skladu sa posebnim Zakonom o Bezbednosno-informativnoj agenciji, uspešno evidentirali niz aktivnosti obaveštajnih agencija uperenih protiv interesa naše zemlje. Prema njegovim rečima, ustanovljeno je da su operativni podaci Uprave kriminalističke policije (UKP) dostavljani stranim obaveštajnim službama, pri čemu će biti procesuirani svi oni koji su za to odgovorni.“ Jedno od krivičnih dela koje postoje u Srbiji jeste i „odavanje službene tajne“ iz člana 369. Krivičnog zakonika. Očigledan problem jeste to što se koristi termin koji nije podudaran sa pojmovima iz Zakona o tajnosti podataka, a taj problem se ne prevazilazi ni kroz definiciju iz stava 4, budući da ona ponovo upućuje na zakonito proglašavanje „službene tajne“ („Službenom tajnom smatraju se podaci ili dokumenti koji su zakonom, drugim propisom ili odlukom nadležnog organa donesenim na osnovu zakona proglašeni službenom tajnom i čije bi odavanje prouzrokovalo ili bi moglo da prouzrokuje štetne posledice za službu“.) Stav 2

(u kombinaciji sa st. 1) propisuje da će službenog lice koje neovlašćeno drugom saopšti, preda ili na drugi način učini dostupnim podatke koji predstavljaju službenu tajnu ili koje pribavlja takve podatke u nameri da ih preda nepozvanom licu, a to čini iz koristoljublja (ili u pogledu naročito poverljivih podataka ili radi objavljivanja ili korišćenja podataka u inostranstvu) kazniti zatvorom od jedne do osam godina. Bitno je naglasiti da se službenom tajnom „ne smatraju podaci ili dokumenti koji su upravljani na teške povrede osnovnih prava čoveka, ili na ugrožavanje ustavnog uređenja i bezbednosti Srbije, kao i podaci ili dokumenti koji za cilj imaju prikrivanje učinjenog krivičnog dela za koje se po zakonu može izreći zatvor od pet godina ili teža kazna“. Najzad, za ovo krivično deo se kažnjava i bivši funkcioner ili službenik. Iz navedenog razloga, na osnovu do sada objavljenih podataka, čini se da je u vezi sa otkrivanjem krivičnog dela „nekog iz UKP“, moglo biti uloge Biroa. Ono što čitavu stvar čini neobičnom jeste saopštavanje informacija bez imena okrivljenih i kupca informacija, iako su, prema rečima premijera identifikovani i saslušani i u fazi kada, navodno postoje i druge špijunske mreže koje još nisu razotkrivene. Transparentnost rada istražnih organa je ograničena, upravo zato da bi se ovakvi operativni podaci o istragama sakrili od onih protiv kojih se istrage vode.

Otvorenost budžeta Srbije

24. oktobar 2016.

Organizacija Partnerstvo za otvoreni budžet pozvala je Ministarstvo finansija da na vreme objavi Fiskalnu strategiju, kao i da izradi i objavi šestomesečni izveštaj o izvršenju budžeta i građanski budžet, kako bi na taj način povećalo transparentnost budžeta.

U pismu ministru Dušanu Vujoviću, Partnerstvo mu je zahvalilo za učešće na konferenciji u aprilu, Vašingtonu, koju je ta organizacija organizovala, i podsetilo ga da je tada izrazio spremnost da razmotri primedbe i predloge u vezi sa transparentnošću budžeta Srbije

Partnerstvo je u međuvremenu [objavilo podatke](#) o trenutnom stanju u istraživanju o otvorenosti budžeta, odnosno o dostupnosti najvažnijih budžetskih dokumenata. Reč je o podacima za 102 zemlje, a u slučaju Srbije, navodi se da je u prethodnoj godini Fiskalna strategija objavljena kasno, a da nisu objavljeni građanski budžet i šestomesečni izveštaj. U ovom istraživanju smatra se da je Fiskalna strategija objavljena na vreme, ako je to učinjeno najmanje mesec dana pre objavljivanja predloga budžeta, najkasnije do kraja decembra.

U pismu ministru se ukazuje da bi objavljivanje, i to na vreme, ova tri dokumenta značajno doprinelo transparentnosti budžeta. Partnerstvo za otvoreni budžet je izrazilo spremnost da, u saradnji sa svojim lokalnim partnerom, organizacijom Transparentnost Srbija, sa ministrom detaljnije razmotri planove reformi i daljih koraka u oblasti otvorenosti budžeta.

SERBIA	Open Budget Survey 2015	April 2016 Update
Pre-Budget Statement	● Not Produced	● Published Late
Executive's Budget Proposal	● Available to the Public	● Available to the Public
Enacted Budget	● Available to the Public	● Available to the Public
Citizens Budget	● Not Produced	● Not Produced
In-Year Reports	● Available to the Public	● Available to the Public
Mid-Year Review	● Not Produced	● Not Produced
Year-End Report	● Available to the Public	● Available to the Public
Audit Report	● Available to the Public	● Available to the Public

Srbija je, inače, u [rangiranju po otvorenosti budžeta objavljenom 2015. godine](#) bila na 47. mestu među 102 zemlje, sa 47 od mogućih 100 bodova. To je bilo ispod proseka regiona (53 boda), ali nešto bolje nego na prethodnom rangiranju, za 2012. (kada je skor bio 39), lošije nego 2010. (kada smo imali 54 poena) i za nijansu bolje nego 2008 (46). U oblasti učešća javnosti u izradi budžeta Srbija je 2015. godine imala svega 21% mogućih poena, za parlamentarni nadzor 42%, a za revizorski 67%.

Ocenjivane zemlje imaju još četiri meseca da preduzmu odgovarajuće korake, kako bi povećale transparentnost i odgovornost, a time i rezultat u istraživanju koje će biti objavljeno 2017. godine.

Konferencije

Povećanje transparentnosti u radu vlasti u Vranju, Bujanovcu i Preševu

27. oktobra 2016.

Transparentnost Srbija organizovala je 27. oktobra u Vranju drugi okrugli sto u okviru projekta podizanja nivoa transparentnosti u šest gradova i opština u Pčinjskom i Raškom okrugu. Ovaj projekat, koji e sprovodi uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji, nadovezuje se na prošlogodišnje ocenjivanje i rangiranje svih gradova i opština u Srbiji na [osnovu Indeksa transparentnosti lokalne samouprave\(LTI 2015\)](#).

Na sastanku su razmotrene [analize](#) koje je TS izradila za grad Vranje i opštine Bujanovac i Preševo, sa preporukama za povećanje transparentnosti. Prisustvovali su predsednik opštine Preševo Šćiprim Arifi, predsednik opštine Bujanovac Šaip Kamberi, načelnik gradske uprave Vranja Dušan Aritonović, načelnik opštinske uprave Bujanovca Ismail Pajaziti, šefovi kabineta - gradonačelnika Vranja Vida Stojanović, predsednika opštine Bujanovac Rahim Salihi, predsednika opštine Preševo Gazimend Selmani, zamenik načelnika GU Vranje Stojanče Bogdanović, kao i predstavnici službe za odnose sa javnošću grada Vranja Vesna Miletić i Vladica Randelović. Sastanku su prisustvovali i Svetlana Zorbić iz Misije OEBS-a i predstavnici kancelarije OEBS-a u Bujanovcu Đakomo Bosisio, Ivica Stamenović i Iljasa Musliu.

Saradnici TS Zlatko Minić i Rade Đurić predstavili su analizu i preporuke Naglašeno je da indikatori na osnovu kojih se izračunava LTI ne obuhvataju samo ono što su zakonske obaveze opština i gradova već

teže da postave više standarde, a na jedinicama lokalne samouprave i njihovim rukovodstvima je da odluče da li žele da usvoje te standarde.

Predstavnici sve tri JLS izradili su spremnost da prihvate preporuke. Predsednik opštine Bujanovac je rekao da se pojedine preporuke odnose na objavljivanje dokumenata koji postoje i za čiju izradu nije potreban nikakvo dodatno angažovanje, te da će analiza biti ozbiljno razmotrena i da će usvjanjem preporuka biti povećana i transparentnost opštine Bujanovac. Predsednik opštine Preševo, koja je 2015. godine bila na samom začelju ukazao je da je u toku rad na novom sajtu i najavio da će u narednih šest

meseci ta opština usvojiti većinu preporuka i značajno popraviti svoj plasman. Načelnik GU Vranje je izrazi zadovoljstvo činjenicom da je Vranje bilo na šestom mestu, ali je rekao da je cilj gradskih vlasti da se izbije na samo čelu tabele.

Predstavnici TS posebno su ukazali na stanje u oblasti transparentnosti rada javnih preduzeća. Oni su pozvali predstavnike lokalnih vlasti da podstaknu lokalna javna preduzeća da ispunjavaju svoje obaveze propisane Zakonom javnim preduzećima, u vezi sa javnošću podataka. Preduslov za to je da sva JP imaju svoje internet sajtove što sada nije slučaj. TS je, rečeno je na sastanku,

poslala dopise ministarstvima privrede i državne uprave, u kojima ih je pozvala da sve jedinice lokalne samouprave podsete na ove obaveze te da ih pozovu da u budžetima za 2017. godine odvoje sredstva za izradu sajtova.

Inače, u okviru prošlogodišnjeg rangiranja svih gradova i opština u Srbiji, Vranje je imalo indeks 60 i delilo je šesto mesto, Bujanovac je imao indeks 47 i delio je 41. mesto, a Preševo je imao indeks 15 i delio je 142. mesto.

Ocenjivanje za LTI 2015 je uključivalo pregledanje zvaničnih internet prezentacija gradova i opština, obilazak svih lokalnih samouprava, pribavljanje odgovora na osnovu zahteva za slobodan pristup informacijama i pribavljanje podataka od drugih organa. TS je nakon objavljivanja rezultata organizovala niz okruglih stolova na kojima je predstavnicima JLS ukazala na rezultate istraživanja, na mogućnosti da se transparentnost podigne na viši nivo i na aktivnosti i mere koje bi trebalo preduzeti. Takvi okrugli stolovi nisu organizovani u Raškom niti u Pčinjskom regionu, zbog čega Transparentnost Srbija, uz podršku Misije OEBS-a realizuje projekat "Povećanje transparentnosti u radu vlasti u šest gradova i opština u Raškom i Pčinjskom okrugu".

TS je, u okviru ovog projekta, ponovo detaljno analizirala ocene Vranja, Bujanovca i Preševa, dopise i odgovore dostavljene po zahtevima, napomene istraživača koji su pregledali sajtove, posetili uslužne centre, ponovo su analizirani sajtovi i na osnovu toga su načinjene analize i preporuke za unapređenje transparentnosti, što bi trebalo da rezultira većim brojem pozitivnih indikatora i boljom ocenom i plasmanom na sledećem rangiranju na osnovu Indeksa transparentnosti lokalne samouprave. Nove preporuke se odnose na objavljivanje informacija o sednicama skupština i usvojenim odlukama,

objavljivanje informacija i dokumenata u vezi sa budžetom i organizovanje javnih rasprava o budžetu, kontakte gradonačelnika, predsednika i odbornika sa građanima i medijima, objavljivanje na vidnom mestu u uslužnim centrima podataka o procedurama i rokovima za pružanje pojedinih usluga, podataka o podnošenju zahtev za pristup informacijama.

Preporuke, pored ostalog, obuhvataju i uređenje informatora o radu, objavljivanje podataka o javnim nabavkama, mehanizme za prijavljivanje nepravilnosti i korupcije, povećanje transparentnosti izbora direktora javnih preduzeća i javnih ustanova, objavljivanje više podataka o radu JP i JU, organizovanje javnih rasprava, objavljivanje podataka o dodeli novca na konkursima i izveštaja o trošenju dodeljenih sredstava itd. Sve tri analize mogu se preuzeti sa sajta TS, iz [rubrike "Inicijative i analize"](#).

(foto: <http://www.vranje.org.rs>)

Mediji

Spreman novi Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije

N1, 22. oktobar 2016.

Nacrt novog zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije ponuđen je na javnu raspravu. Njegov tekst je rezultat kompromisa članova radne grupe, koju su činili predstavnici izvršne vlast, same Agencije, ali i organizacija civilnog društva i stručnjaka. Prve ocene su da nije loš, ali da može biti bolji.

Da li će pojedini političari i dalje moći da izbegavaju da prijavljuju svoju imovinu ili kazne koje im izriče Agencija za borbu protiv korupcije, zavišće od novog zakona o Agenciji. Njegov nacrt, koji je ponuđen na javnu raspravu, predviđa širok niz izmena, koje bi trebalo da ojačaju rad Agencije.

"Proširenje kruga povezanih lica, sa sadašnjih krugova proširuje se na svu decu, ne samo maloletnu. Zatim, banke će morati Agenciji da dostavljaju sve podatke o računima funkcionera i povezanih lica, u postupku provere izveštaja Agencija će moci neposredno od samog povezanog lica da zahteva da dostavi informacije o svojoj imovini i prihodima i na kraju imaće nesmetan i neposredan uvid u evidencije i podatke drugih organa javne vlasti, pravnih lica i preduzetnika", objašnjava Vladan Jokismović iz Agencije za borbu protiv korupcije.

Jedna od najkrupnijih izmena tiče se onemogućavanja gomilanja funkcija, što je česta praksa u Srbiji. Joksimović kaže da je princip jasan: "Jedan čovek jedna funkcija - osim ako zakonom nije drugačije propisano". Od ključnih izmena koje nisu ušle u nacrt, pored statusa zaposlenih ili prelaznih rokova za primenu zakona, u Agenciji izdvajaju neprodužavanje roka za zastarevanje prekršaja sa jedne na pet godina, koje su predlagali.

Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija smatra da nacrt predviđa bolja rešenja od postojećeg, ali da je mogao da sadrži preciznija pravila za ponašanje funkcionera u predizbornim kaptanjama, kao i druga rešenja. "Često se postavlja pitanje uticaja savetnika na donošenje odluka, oni trenutno nisu pokriveni funkcionerskim ni službeničkim pravilima, a nema sumnje da mogu odigrati važnu ulogu u procesu odlučivanja", navodi Nenadić.

Važeći Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije donet je 2008. godine, a primenjuje se od 1. januara 2010, uz izmene koje su izvršene te godine. Nacrt novog objavljen je pre dve nedelje i na javnoj raspravi će biti do 15 novembra.

